

Tips och tankar till arrangörer och andra som vill verka för ett mer inkluderande kulturliv

Här har vi samlat några konkreta tips för dig som vill arrangera aktiviteter som riktar sig till familjer men barn med funktionsnedsättning. Vi har även samlat tankar om vad som kan ge effekt för ett mer långsiktigt genomgripande påverkansarbete för ett mer inkluderande konst- och kulturliv.

Vår samlade erfarenhet av att ha genomfört projektet styrker hypotesen om *relationernas betydelse* för att överbrygga barriärer. Att bygga tillitsfulla relationer med familjerna uppfattar vi är den avgörande framgångsfaktorn för att kunna nå förändring mot ett mer inkluderande konst- och kulturliv. Relationernas betydelse för förändring är även giltig inom branschsektorn. Det är genom att alliera sig med andra aktörer med samma engagemang och liknande strävansmål som vi tillsammans kan bli starka, visa på exempel, argumentera och sätta press för genomgripande förändringar med genklang på högsta politiska nivå och som kan bidra till ekonomiska omprioriteringar.

Konkreta lärdomar i relation till familjerna

Här har vi listat vilka förutsättningar vi uppfattat kan få betydelse för att familjerna ska vilja, orka och våga komma samt känna sig väntade. Dessa utgör även mycket konkreta tips som andra verksamheter kan ta del av.

- **Bemötande** av hela familjen, *både* barnen och de vuxna. Att etablera goda och tillitsfulla relationer med de vuxna är avgörande då det är dem som bestämmer över barnets och familjens fritid.
- Det finns behov av en **bredd av aktiviteter**. Familjerna önskar en valfrihet precis som andra familjer i samhället.
- Aktiviteterna behöver kunna möta **barnens väldigt olika behov**. Barn med flerfunktionsnedsättningar är en grupp barn som behöver stora anpassningar. En annan grupp är vissa barn med autism där utmaningarna kan vara minst lika stora men där behovet av anpassningar ser ut på andra sätt.
- Aktiviteter behöver kunna erbjudas med **kontinuitet över tid** - inte bara vid enstaka tillfällen eller i kortare projekt som sedan tar slut. Det finns ett behov att kunna pröva flera gånger.
- Det finns ett behov av aktiviteter i offentliga rum för alla **och enbart för familjer med barn med funktionsnedsättning**. Därutöver behövs aktiviteter i andra rum som helt kan skräddarsys utifrån barnets och familjens behov, något som kan vara en förutsättning för att nå vissa familjer.
- Det finns en önskan om och ett behov av aktiviteter där **familjerna kan möta varandra** och där hela eller delar av familjen kan vara med.
- Aktiviteter där möjligheter till **anpassning och flexibilitet** finns inbyggd i formen är en förutsättning för att det ska kännas tryggt för familjen. Aktiviteten ska inte leda till att familjen upplever att de har gjort fel eller på något sätt uppfattas som störande eller jobbiga.
- En **kravlöshet** inom och runt om aktiviteten behöver kommuniceras. Det är betydelsefullt att det tydligt signaleras att det är helt OK att vara precis som en är på plats men också att det är helt OK om familjen behöver avboka i sista minuten på grund av barnets dagsform eller familjens ändrade förutsättningar.
- **Förberedande material** kan vara en hjälp för vissa barn. Detta kan vara **foton** på de **personer** som barnet kommer möta i aktiviteten, foton och/eller film på **platsen** där aktiviteten kommer pågå samt foton och/eller filmer på själva **aktiviteten**.
- En **kontaktperson** som familjen kan höra av sig till är betydelsefull. Mejluppgifter kan fungera för en del familjer medan textmeddelanden eller att prata direkt i telefon kan vara mer önskvärt för andra.

- **Informationsmaterial** för att nå familjerna behöver tydligt signalera att aktiviteten specifikt riktar sig till barn med funktionsnedsättning. **Representation** av barn med olika funktionsnedsättningar kan då vara en hjälp eftersom föräldrar ofta söker efter barn som "liknar" deras för att kunna avgöra om detta kan vara en aktivitet som kan vara värd att pröva.
- **Bildstöd** kan vara ett annat sätt att i informations- och spridningsmaterial tydligt rikta sig till familjer med barn med funktionsnedsättning då användandet av bildstöd av många familjer känns igen. Bildstöd kan även vara en hjälp som förberedelse eller på platsen där aktiviteten pågår.
- Om **fika** ska erbjudas är det bra att **fråga familjerna** om vilka förutsättningar som behövs runt om samt om det finns allergier. Det handlar inte bara om att ta reda på *vad* som ska finnas till hands utan även *hur* fikastunden ska gå till.
- **Aktivitetens namn** kan ha betydelse då alla ord har en laddning. Vissa ord kan ge associationer till att en ska bete sig på ett visst sätt eller behöver prestera. Detta kan skapa stress.
- Om aktiviteten ska pågå under en längre tidsperiod kan det vara bra att **fråga familjerna** vilka **veckor, dagar och tider** som fungerar bäst för dem.
- **Samverkan** behövs för att nå familjerna. Habiliteringen kan vara en plattform men även den anpassade skolan, intresseorganisationer för barn och unga med funktionsnedsättning eller andra nätverk och communities.
- Det finns ett stort behov av **riktade insatser** för att nå familjer som primärt kommunicerar på **andra språk än svenska** och/eller saknar vana och erfarenhet att ta del av konst och kultur och aktivt söka upp vad som finns att tillgå. **Informationsmaterial på andra språk än svenska är nödvändig.** Det underlättar om det finns en kontaktperson som talar familjens språk.
- Det har betydelse att **aktiviteten är gratis**. Många familjer med barn med funktionsnedsättning har begränsad ekonomi på grund av exempelvis deltidsarbete för att få vardagen att gå ihop.

Tankar om erfarenheter i relation till påverkan mot bransch

Här har vi listat punkter som vi ser som betydelsefulla framgångsfaktorer i ett långsiktigt påverkansarbete samt även listat de frågor som vi uppfattar är av högsta relevans för att ett jämlikt konst- och kulturliv och platstagande i det offentliga rummet ska kunna bli verklighet för alla.

- Hypotesen om **relationernas betydelse** är även giltig i påverkansarbetet mot och inom branschen. De som fattar strategiska beslut eller bestämmer över ekonomiska prioriteringar behöver förstå vilka barnen är och de väldigt olika behoven som kan finnas. Ofta behövs en upplevelse eller direkt erfarenhet av att ha varit med för att på så sätt kunna skapa en relation till och bredare förståelse för målgruppen. Detta är barn som mycket sällan eller aldrig tar del av av konst- och kulturupplevelser i det offentliga rummet.
- Det är betydelsefullt av att skapa **nätverk** och **allianser** med andra aktörer som vill samma. Detta för att undvika att känna sig ensam, på person- och organisationsnivå, när det kommer till de frågor som rör förutsättningar att faktiskt på riktigt hitta vägar att inkludera *alla* barn och deras sammanhang inom samhällets konst- och kulturliv.
- Kartläggning av ett problem kan vara en utgångspunkt men räcker inte för att förändra exkludering och orättvisa och ojämlika villkor. **Pilotprojekt** är därför betydelsefulla. Det är genom att pröva i handling och därigenom sätta något i rörelse som nya relationer kan skapas för att successivt etablera sig starka. Risken finns dock att erfarenheterna och relationerna inte tas till vara när projekten tar slut. Det måste finnas en **långsiktighet för framgångsrika initiativ**.

- Det finns ett behov både av **långsiktiga omprioriteringar** och mycket **riktade insatser** som kan katalysera en förändring eller pröva en strategi.
- **Ekonomisk resursfördelning** behöver filtreras genom **ett mind-set** som i högre grad relaterar till vad ett barn erbjuds under hela uppväxten och den betydelse detta kan få i ett **livslångt perspektiv**.
- **Tillgängliga toaletter med lift** och plats för brist behöver finnas på offentliga platser. Det är fullkomligt orimligt att dessa i nuläget är knappt existerande inom samhällets offentliga rum.
- **Kortsiktiga besparingar** och **omorganisationer** kan få mycket stora konsekvenser på person, grupp och sektorsnivå och snabbt stjälpa de framsteg det tagit tid att nå fram till. Positiva tendenser ska inte tas för givna. Frågorna behöver ständigt bevakas för att barriärer successivt ska kunna elimineras och fler på ett självklart sätt ska känna sig inkluderade.